- *ANNULLAMENT TAZ-ZWIEG –*
- *ARTIKOLU 19 (1) (D) TAL-KAP 255 -*
- *- ARTIKOLU 20 TAL-KAP 255 -*

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar il-Hamis, 4 ta' Lulju 2002.

Kawza Numru: 3
Citazzjoni Numru: 2500/99/RCP

Ermelinda Glynn mart James Anthony Glynn

vs

Av. Dottor Tonio Mallia u P.L. Edgar Montanaro bhala kuraturi deputati biex jirrapprezentaw lill-assenti James Anthony Glynn

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ppartecipaw f'cerimonja taz-zwieg fil-Knisja ta' San Duminku, Rabat fit-22 ta' Jannar 1989 u dan kif jindika minn Certifikat taz-Zwieg hawn anness u mmarkat Dokument 'A'.

Illi l-kunsens tal-partijiet ghaz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet jew dmirijiet jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghall-kontendenti li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali ghaz-zwieg.

Illi l-konvenut ma kellux fi zmien li sar iz-zwieg is-setghat intelletwali jew rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ta' zwieg.

Illi l-konvenut ftit wara z-zwieg qaleb ghar-religjon Islamika u beda jsostni illi huwa qatt ma kellu ntenzjoni biex ikollu zwieg monogamu u ndissolubbli.

Illi kieku l-attrici kienet taf b'dan id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-dmirijiet ta' zewgha lejha li bl-ebda mod ma twettqu *stante* illi huwa ghadda ghal zwieg iehor taht il-ligi Islamika.

Illi l-istess attrici talbet lil din il-Qorti prevja kwalsiasi dikjarazzjoni necessarja u opportuna sabiex:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kontrattat bejn l-attrici u l-konvenut fit-22 ta' Jannar 1989 huwa null u bla effett fil-ligi u dan prevja kull dikjarazzjoni li tkun necessarja *ai termini* tal-**Att taz-Zwieg tal-1975 (Att XXXVII).**

2. Tiddikjara u tiddeciedi u tordna li l-effetti ta' zwieg validu kienu jezistu sa llum meta n-nullita' taz-zwieg issir *res judicata* u dan ***ai termini*** **tal-artikolu 20 tal-Att XXXVII tal-1975.**

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti kuraturi deputati tal-5 ta' April 2000 a fol. fejn gie eccepit:

1. Illi huma mhumiex edotti mill-fatti tal-kaz u ghalhekk jirriservaw li jressqu l-eccezzjonijiet taghhom fi stadju ulterjuri tal-kawza.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuti a fol. 11 tal-process.

Rat il-verbali tat-22 ta' Mejju 2000 fejn il-Qorti nnominat lil Dr. Joseph Azzopardi bhala Perit Legali biex jigbor il-provi u jirrelata; tat-22 ta' Novembru 2000; tal-21 ta' Frar 2001 tal-20 ta' Settembru 2001; tal-11 ta' Jannar 2002; tal-5 ta' April 2002 fejn il-kawza giet differita biex tkompli tinstema' minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta mill-Onor. Imhallef Raymond C. Pace; u tal-25 ta' Gunju 2002 fejn il-Perit Legali kkonferma r-rapport tieghu bil-gurament. Dr. Edward Debono ghall-attrici rrimetta ruhu ghar-rapport. Il-kawza giet differita ghall-lum 27 ta' Gunju 2002 ghas-sentenza.

Rat is-seduti mizmuma u r-relazzjoni tal-Perit Legali.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KUNSIDERAZZJONIJIET.

Illi din hija kawza fejn l-attrici qed tallega li l-kunsens tal-partijiet ghaz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet jew dmirijiet jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghall-kontendenti li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali ghaz-zwieg u wkoll li l-konvenut ma kellux fi

zmien li sar iz-zwieg is-setghat intelletwali jew rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ta' zwieg tant li ftit wara z-zwieg huwa qaleb ghar-religjon Islamika u beda jsostni illi huwa qatt ma kellu ntenzjoni biex ikollu zwieg monogamu u ndissolubbli.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu fit-22 ta' Jannar 1989 u fis-sena 1995 l-konvenut beda jsiefer fejn dam xi xahrejn u mar Nairobi l-Kenya u ma giex iktar lura hlief fil-Milied tal-1999 wara li hija kienet marret il-Kenja, u wara saret taf li l-konvenut kien qed jghix ma' mara ohra u kien qaleb ghar-religjon Islamika, u qabel iz-zwieg ma kien qallha xejn dwar din ix-xewqa tieghu li jsir Musulman, u kien qallha li kien biss protestant tal-Church of England; kellhom zewgt itfal u cemplilhom biss fil-jum ta' gheluq sninhom.

Illi fil-fatt gie esebit Digriet Ekklesjastiku ta' Shrewsbury fejn l-istess zwieg gie dikjarat null skond sentenza tas-26 ta' Settembru 2001 u wkoll certifikat taz-zwieg tal-istess konvenut bir-rit Islamiku fil-Kuwait lil Chaden Al Saadi datat 29 ta' Settembru 1998 skond Kuntratt taz-Zwieg Numru 262.

Illi fir-relazzjoni tieghu il-Perit Legali espona illi l-attrici fic-citazzjoni taghha talbet li z-zwieg taghha mal-konvenut James Anthony Glynn li gie celebrat Malta fit-22 ta' Jannar 1989 jigi dikjarat null ghal diversi ragunijiet;

Illi skond l-istess Perit Legali Dr. Joseph Azzopardi huwa sostna li jidher li z-zwieg in kwistjoni effettivament beda t-triq tat-tmiem tieghu meta l-konvenut James Anthony Glynn beda jsiefer fuq xoghol u ma giex lura, anzi zzewweg bir-rit Musulman kif jidher mic-certifikat taz-zwieg li gie esebit.

Illi huwa kompla jghid li ovvjament il-fatti li graw wara z-zwieg ma ghandhomx jeffettwaw *per se* gudizzju dwar x'kienet il-pozizzjoni tal-konvenut qabel izzewweg u cjoe' fl-1989, biex jigi determinat jekk iz-zwieg huwiex annullabbli jew le.

Illi l-istess perit legali qal li l-konvenut kien ta' religjon protestanta qabel izzewweg u fil-fatt anke kkommetta ruhu li jtella' lil uliedu fir-religjon kattolika billi zzewweg taht it-dettami tar-religjon kattolika li ma tippermettix zwigijiet ma' persuni prattikanti ta' religjonijiet ohra jekk ma ssirx tali obligazzjoni.

Illi l-istess perit legali kompla jispjega:-

"li jidher pero' li f'dan il-kaz il-konvenut ma' l-ewwel buffura rih inqaleb ghal kollox ghaliex rega' zzewweg b'rit religjuz iehor (u teknikament ikkommetta bigamija) u ddikjara illi qaleb ghal din ir-religjon. Certament din hija ndikazzjoni ta' stat mentali u ta' hsieb xejn ta' min joqghod fuqu. Ghalhekk ghalkemm dawn il-fatti per se ma humiex rizultanzi li jammettu l-annullament, huma ndikattivi ta'

kawzalitajiet ghal dan il-ghan. Fil-fehma tal-esponent, jindika li l-konvenut kellu difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u l-obligazzjonijiet taghha u jkun lest jaccetta kull obbligazzjoni basta jissodisfa l-ghan tieghu.

"Kwantu ghas-sentenza tat-tribunal ekklessjastiku esteru, din setghet tigi registrata taht l-artiklu 23 tal-Att dwar iz-Zwieg permezz ta' rikors quddiem il-Qorti tal-Appell ghaliex dan l-artiklu ma jimponix li s-sentenza tinghata minn tribunal Malti. Madankollu billi mhijiex qed tintuza din il-procedura (anke ghaliex is-sentenza nghatat wara li l-attrici bdiet il-proceduri taghha) din is-sentenza fil-fehma tal-esponent, ghandha valur probatorju u mhux deciziv f'din il-kawza. Tindika ovvjament li t-tribunal kien sodisfatt li l-konvenut ma kienx f'kundizzjoni illi japrezza x'decizjoni mportanti qieghed jiehu.

"Ghaldaqstant l-esponent jissottometti li z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti kien null ai termini tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta ghaliex il-konvenut kien affett minn difett serju tad-diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u l-obbligi naxxenti minnha".

Illi z-zewg premessi tac-citazzjoni attrici huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d), u (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta u cjoe' l-Att dwar iz-Zwieg.**

Illi dan l-artikolu jghid illi:-

19. (1) "B' zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

(a) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza';

(b) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun eskluz minhabba zball fuq l-identita` tal-parti l-ohra;

(c) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b' qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

(e) jekk xi wahda mill-partijiet tkun impotenti, sew jekk dik l-impotenza tkun assoluta jew relattiva, izda biss jekk dik l-impotenza tkun tezisti qabel iz-zwieg;

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kundizzjoni li tirreferi ghall-futur;

(h) jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida b' mohhha, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg.

(2) Bla hsara ghad-dispozizzjonijiet ta' dan l-Att, azzjoni ghall-annullament ta' zwieg tista' tinbeda biss minn wahda mill-partijiet f'dak iz-zwieg, u din id-dispozizzjoni tapplika wkoll jekk dik il-parti tkun inkapaci, taht xi dispozizzjoni ta' ligi, li tharrek jew tigi mharrka, u f' xi kaz bhal dan l-azzjoni tista' tinbeda minn dik il-parti minkejja dik l-inkapacita`, bla hsara ghall-ghajnuna jew kondizzjoni ohra li l-Qorti jidhrilha xierqa u tordna. Meta azzjoni tkun inbdiet minn parti fi zwieg, l-azzjoni tista' titkompla minn kull wiehed mill-werrieta".

Illi qabel xejn il-Qorti tosserva li minkejja li l-konvenut *tramite* il-kuraturi deputati ma pprezenta ebda eccezzjonijiet fil-mertu din il-Qorti hija xorta obbligata tezamina l-provi sabiex tara jekk dak allegat jirrizultax pruvat sal-grad rikjest mill-ligi.

Illi dan qed jinghad peress li z-zwieg hu istituzzjoni ferm importanti ghall-istabbilita` socjali; zwieg debitament registrat skond id-disposizzjonijiet relattivi tal-**Kodici Civili**

hu presunt validu sakemm ma jigix pruvat il-kuntrarju; u anke li kieku hawn *si tratta* ta' ammissjoni ghal kollox u bla ebda kundizzjoni tat-talba attrici (**Art. 158 [2] Kap 12**) din il-Qorti ma tkunx ezonorata f'kaz ta' kawza ghall-annullament taz-zwieg milli tisma' l-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub (**"Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri" -** Cit. Nru. 1264/94 P.A. (VDG) 3 ta' Ottubru 1995).

Illi dwar l-ewwel difett l-attrici qed tikkontendi li kellu meta kkontratta z-zwieg mal-konvenuta dan huwa dak li hemm fl-**artikolu 19 (1)(d)** u cjoe`:

19. (1) B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi disposizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg";

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (**"Nicholas Agius vs Rita Agius gja' Caruana"** – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju,1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

"*Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" ……… richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ……… si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita*" (**Forum, 1990**, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia inghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju id-dottrina u l-gurisprudenza "*non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena*" (***Pompedda, M.F.,*** **Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski – Pompedda – Zagglia, Il Matrimonio nel**

Nuovo Codice di Diritto Canonico (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **"Alessandra sive Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo"** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu **(d)** imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *"fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicement nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju" (ara,* ***Emanuel Camilleri v. Carmen Camilleri****, P.A., 10 ta' Novembru 1995). "Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju* (***"Selina-Maria Vella Haber v. Joseph Gatt"***, *P.A., 15 ta' April 1996)"*.

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19 (1) (d)**

irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, ***"Jacqueline Cousin vs Bernard Simler"***, P.A., 3 ta' Gunju 1998; ***"Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar"***, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u ***"Carmelo Grima vs Mary Andrews"***, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"*La piena avvertenza e il deliberato consenso … … … La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva … … … La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera*

scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)” (***Bersini, F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale** (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta’ diskrezzjoni biex wiehed ikun jista’ jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

“*Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovra’ essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed e` ordinato all’ assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l’ esistenza con un contratto perpetuo e irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e` sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l’ atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell’ atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una*

ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (*ibid.* pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja' gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

"*… … ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col*

*matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole*" (***Pompedda, M.F.,*** **Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi biex tikkonkludi fuq din it-tema, il-Qorti taghmel referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** :-

"*Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring*" (***Viladrich, P.J.,*** **Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku **(Can. 1095 (3))** tirrekjedi mhux

semplici diffikulta` izda mpossibilta` li wiehed jaqdi *ossia* jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f' dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` "*di intendere e / o di volere*". "*L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*", jghid il-**Bersini**, "*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi … … … che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*" (op. Cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be*

mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (***Viladrich, P.J.,*** op. Cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi **"Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana"** (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u **"Anna Galea v. John Walsh"**, P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom *"the community of life and love"*.

Illi l-Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-kawza fl-ismijiet **"Janet Portelli vs Victor Portelli"** addottat id-definizzjoni tal-gurista kanoniku ***Davino*** u osservat is-segwenti:-

- *"It seems that discretion of judgment or maturity of judgment can be lacking if any one of the following three conditions or hypotheses is verified:*
- *When sufficient intellectual knowledge of the object of consent to be given in entering marriage is lacking;*
- *When the contracting party has not yet reached a sufficient amount of reflection apt for the nuptial;*
- *Or finally when either party contracting marriage is deprived of internal freedom, that is, the capacity to deliberate with sufficient weighing other motives and, on*

the part of the will, freedom (autonomia) from all force from within." (Kwotazzjoni mehuda mid-decizjoni tat-Tribunal Ekklesjastiku ta' Malta tal-11 ta Mejju 1990 **coram Bajada. Forum 2** (1991) pp 173-174).

Illi tajjeb ukoll li jigi osservat li anke fil-Ligi Kanonika jinghad li *"Modern jurisprudence is not satisfied with the level of judgment which merely allows a person to recognise the rights and duties of permanence, fidelity and possible parenthood. The person must be able affectively to appreciate that what is implied in a life-long communion of life and love for marriage is for the good of married persons. Whilst the law restricts the right to marry to persons above a certain age, experience shows that many people, though having reached the canonical age, have insufficient appreciation of the issues involved and do not apprehend the meaning of that they propose to undertake* " (***Bruno*****,** 30 ta' Mejju 1986 **"Monitor Ecclesiasticus LXII*"*** (1987) 542/543).

Illi ghalkemm il-**Kapitolu 255** ma jaghtix definizzjoni ta' x'inhuma l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, kif sostniet il-Qorti f'din is-sentenza fuq riferita, dawn huma dawk l-elementi *"li dejjem gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet tal-hajja mizzewga, u cjoe', dik tal-unjoni permanenti, esklussiva, irrevokabbli, diretta ghal komunjoni tal-hajja u prokreazzjoni u t-trobbija tal-ulied".*

Illi ghalhekk li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga ma jammontax necessarjament ghal difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju. **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar"** (P.A. (RCP) 21 ta' Ottubru 1999 – Citaz. Nru. 1564/97RCP) **u "Kevin Spiteri v Dr.Renzo Porsella Flores"** (P.A. (RCP) 18 ta' Jannar 2000 - Cit. Nru. 2443/97RCP).

Illi fid-dawl ta' dawn il-principji fuq esposti jidher li ma hemmx dubju li l-konvenut kellu difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-dmirijiet u obligi naxxenti mill-istess *stante* li minn kif agixxa, u cjoe' li mhux biss telaq lill-martu u lil uliedu u mar jghix ma' mara ohra, izda adirittura qaleb ir-religjon sabiex jizzewweg mara ohra, meta kien ghadu mizzewweg mal-attrici, juri li l-istess konvenut lanqas biss kellu idea, u wisq anqas l-intenzjoni, li jidhol fi zwieg monagamu mal-attrici. F'dan il-kuntest sewwa osserva l-gharef Perit Legali li jidher li l-konvenut kien lest li jaghmel kollox, inkluz li jikkometti bigamija, u jbiddel ir-religjon, sabiex jasal ghal dak li jrid, u dan l-istat psikuku tal-konvenut, juri mankanza serja f'dak li huwa d-deskrizzjoni ta' gudizzju tieghu fil-mument taz-zwieg, u ghalhekk it-talba attrici ghandha tigi milquha abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255.**

Illi *stante* l-premess, din il-Qorti ma thossx li ghandha tidhol fuq il-bazi l-ohra tal-**artikolu 19 (1) (h) tal-Kap 255,** *stante* li mill-premessi gja' jirrizulta li dan iz-zwieg ghandu jigi ddikjarat null *ai termini* tas-subartikolu precitat.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tichad l-eccezjonijiet tal-kuraturi in kwantu l-istess huma nkompatibbli mat-talbiet attrici, u mal-motivazzjonijiet fuq premessi, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kontrattat bejn l-attrici u l-konvenut fit-22 ta' Jannar 1989 huwa null u bla effett fil-ligi *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** cjoe' l-**Att taz-Zwieg tal-1975 (Att XXXVII).**

2. Tiddikjara u tiddeciedi u tordna li l-effetti ta' zwieg validu kienu jezistu sad-data meta n-nullita' taz-zwieg dikjarata b'din is-sentenza issir *res judicata* u dan *ai termini* tal-**artikolu 20 tal-Kap 255 - Att XXXVII tal-1975.**

Bl-ispejjez kollha kontra l-konvenut assenti, b'dan li l-kuraturi deputati ghandhom dejjem jithallsu skond il-ligi.

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
4 ta' Lulju 2002

Mario Debono
Deputat Registratur
4 ta' Lulju 2002